

1. Europeana taskforce 'brokerage and business opportunities'

Het ModeMuseum Antwerpen was als projectpartner in EuropeanaFashion betrokken bij het uitwerken van een duurzaam businessmodel. Na het project werd het idee gelanceerd om EuropeanaFashion als case te nemen voor een taskforce over deze materie. Information brokerage is een manier om inkomsten te genereren maar er zijn nog andere businessmodellen mogelijk. Het ingediende voorstel (voor een taskforce) werd weerhouden. Dit traject werd intussen opgestart en er zullen drie meetings georganiseerd worden. De eerste bijeenkomst is volgende week gepland. Het doel is om tijdens die meeting iedereen samen te brengen en voor te stellen en om een methodologie uit te werken.

Het overlegplatform kan gebruikt worden om input/feedback te voorzien voor deze taskforce.

([Contact](#))

2. Europeana taskforce 'europeana network communicator's group'

Gabrielle De Pooter werkte voor het MoMu binnen EuropeanaFashion aan het communicatieluik. De ondersteuning van EuropeanaFashion binnen het CIP ICT-PSP liep ten einde maar het project loopt door in het kader van de CEF-financiering. De communicatieaspecten zijn intussen ook in een taskforce opgenomen, dewelke op de vorige AGM (Madrid 2014) voorgesteld werd.

Voor de volgende AGM zal deze taskforce aanbevelingen met betrekking tot communicatie te doen. Dit zal kaderen in de businessplannen (2015 ev) die Europeana opstelde.

Momenteel is er een maandelijkse Communicators Newsletter voor mensen binnen het netwerk die zich met communicatie bezighouden (over tools, resources, ...). De taskforce kijkt hoe dit anders moet. Er zijn uitdagingen:

- Veel projecten communiceren op een eigen manier. Europeana heeft zeer diverse en uiteenlopende activiteiten en communicatie
- Projecten lopen ten einde of veranderen van aard
- Een engagement is niet overal even breed of consistent
- De communicatie van Europeana moet versimpeld worden per thema/sector zonder de diversiteit van europeana aan te tasten.

Doelstellingen:

- Het bewustzijn bij beleidsmakers vergroten m.b.t. copyright, 'channels', politieke relevantie. *Channels zijn muziek, mode, schilderkunst, ... om materiaal beter aan te bieden. EuropeanaFashion (en andere associated partners) zou een channel kunnen worden (en geen eigen portaal moeten onderhouden).*
DSI (de nieuwe financiering van Europeana) ondersteunt een aantal eerdere projecten (EUScreen, Hope, ...). De bedoeling is dat Europeana de hosting daarvan verder zal ondersteunen. DSI zal onderzoeken hoe dat dit best kan gebeuren. Dit gaat verder op de notie van een experthub. De kanalen zouden de expertennetwerken verder kunnen ondersteunen.
(Ook het Europeana280-project is vanuit deze hoek opgestart).
- Campagnes coördineren om meer interactie te laten plaats vinden tussen eindgebruikers, cultuurministeries en GLAMs
- De Europeana Communicators Group onderhouden en uitbreiden

In de discussie nadien worden enkele opmerkingen en suggesties geformuleerd:

- Hoe krijg je inclusiviteit in deze 'thematische' aanpak? Door de keuze van channels selecteer je bepaalde thema's/onderwerpen, waardoor de scope niet noodzakelijk alle erfgoed (en erfgoedorganisaties) is.
- De communicatie binnen het Europeana Network wordt momenteel door de Europeana Council opgenomen. Daar blijkt dat informatie niet op een duurzame manier toegankelijk is. Zo zijn bepaalde verslagen en documenten bijvoorbeeld zijn niet langer online te vinden. Jef neemt dit mee op en brengt dit ter sprake op de bijeenkomst van de Council die op 8 juli gepland is.
- Een wisselwerking tussen beide kanalen zou interessant zijn. Het ter beschikking stellen van tools ea. kan immers de relevantie van Europeana voor contentproviders, ... verhogen, en het netwerk verder uitbreiden.
- Europeana experimenteert momenteel met deze channels maar dit is geen duurzaam (financieel) scenario. De verantwoordelijkheid gaat ook terug aan de gemeenschap gegeven worden.

Het overlegplatform kan gebruikt worden om input/feedback te voorzien voor deze taskforce.

([Contact](#))

3. Europeana taskforce 'connecting networks for collaborating and sharing information'

Zoals tijdens de bijeenkomst op 17 april reeds toegelicht is het idee achter deze taskforce om het doorlopen traject van het Europeana Vlaanderen Overlegplatform te valoriseren, te evalueren en (indien zinvol) te heroriënteren. In die zin vormen de ervaringen in Vlaanderen een case die in een internationale context afgetoetst wordt om te komen tot aanbevelingen over hoe op lokaal/nationaal vlak netwerken op te zetten die op een internationale context in kunnen spelen.

De bedoeling van deze vergadering is om een stand van zaken van de huidige aanpak te schetsen en deze situatie te analyseren.

3.1. Situatie as is

Samenstelling

Het platform is op een informele manier georganiseerd. De samenstelling is divers en gaat breder dan enkel de deelnemers aan Europeana-gerelateerde projecten. Het platform is organisch van onderuit gegroeid vanuit een gezamenlijke interesse voor Europeana. De rode draad is evenwel dat zo goed als alle deelnemers op een bepaald moment in Europeana-gerelateerde projecten betrokken waren. Het oprichten van een lokaal netwerk voor uitwisseling (bv. ervaring in aggregatieprocessen, IPR in Europeana, ...) gebeurde maw omdat onderlinge afstemming op een hoger (internationaal) niveau (nog) niet georganiseerd werd.

De (culturele) overheid (met een directe link naar de MSEG) neemt deel als faciliterende organisator. Door deze aanpak is het Europeana Vlaanderen Overlegplatform een platform dat geconsulteerd kan worden door Europeana, door lokale overheden, ... waardoor de basis (content providers) eveneens rechtstreeks betrokken worden.

Doelstelling

Vanaf het begin was Europeana het gegeven dat de deelnemers aan het Europeana Vlaanderen Overlegplatform verbindt. Eén van de initiële doelstellingen was dan ook het overtuigen van contentproviders (en aggregatoren) om deel te nemen.

Het overlegplatform kan zich dan ook vinden in de doelstelling die het Europeana Network zich stelt: "*The Europeana Network is united by a common cultural mission to work together to improve access to Europe's cultural heritage in balanced and sustainable ways.*" De lokale doelstelling is dan ook

- om Europeana als (toen nog) portaalsite bekendheid te geven bij de (Vlaamse / Belgische) erfgoedsector en duidelijk te maken via welke kanalen (organisaties betrokken in satellietprojecten) men data aan Europeana kon leveren;
- om de kwaliteit van en de omgang met het digitale erfgoed te verbeteren. Europeana is een middel om deze doelstelling tot uitvoer te brengen;
- om de processen die Europeana mee in gang heeft gezet te kunnen vertalen in aspecten van een digitale strategie binnen de eigen organisatie of in relatie tot het bredere (lokale) erfgoedveld.

Vanuit het overlegplatform wordt ook bekeken welke aspecten er bij de vertaling van deze processen obstakels vormen. Standpunten en ervaringen hierover worden gebundeld en waar mogelijk vanuit het platform (terug)gecommuniceerd aan Europeana. Deze wisselwerking verloopt echter niet steeds optimaal (cfr. standpunt 'wat is metadata?'). Dit is echter nodig om de door het Europeana Network geformuleerde doelstelling te toetsen aan de praktijk.

Activiteiten

Het overlegplatform co-organiseerde tot nog toe vier conferenties (in 2007, 2009, 2011 en 2015) waarbij sensibilisering centraal stond en waar Europeana, Europese projecten en vanaf 2011 goede (lokale) praktijkprojecten naar voor geschoven werden. De laatste editie focuste in mindere mate op Europeana maar meer op de processen die dit Europese initiatief mee in gang zette. De werktitel 'digitaal: kans of noodzaak?' formuleerde een vraagstelling die de noodzakelijkheid van een digitale strategie tot onderwerp had.

Deze conferenties bereikten een ruime doelgroep. Twee van deze conferenties pasten in de communicatiestrategie van de Europese projecten EuropeanaLocal en Athena en één in AthenaPlus.

Een positief effect van dergelijke conferenties is ook dat er in de voorbereiding en uitwerking door organisaties samengewerkt wordt die niet noodzakelijk gedeelde acties uitvoeren.

Daarnaast komt het overlegplatform jaarlijks gemiddeld 3 tot 4 keer per jaar samen (de locatie wisselt). Onderwerpen die tijdens de bijeenkomsten (ongeveer halve dag) behandeld werden variëren van presentaties over het beleid dat de Europese Commissie met Europeana voor ogen heeft, de voorstelling van nieuwe Europese (Europeana-gerelateerde) projecten, informatie over Europese subsidieoproepen en indien relevant Vlaamse projecten die een impact op Europeana kunnen hebben. Suggesties voor eigen bijdragen worden steeds verwelkomd.

Ook werden (Europese) beleidsbeslissingen kritisch geanalyseerd en werd er gezamenlijk aan standpunten gewerkt. Dit laatste leidde bijvoorbeeld tot standpunten inzake de consultatie Europeana: Next Steps (2009) en het The New Renaissance-rapport van het Comité der Wijzen (2010). In 2013 werd er teruggeblikt op 5 jaar Europeana Vlaanderen Overlegplatform en de impact die Europeana op het digitaal cultureel erfgoed in Vlaanderen gehad heeft. Deze tekst werd op het VVBAD-congres 'Informatie aan Zee' (september 2013) gepresenteerd en vervolgens breder verspreid. Afhankelijk van het thema worden deze teksten door een kleiner groepje geïnteresseerden voorbereid en nadien teruggekoppeld met de bredere groep.

Een mailinglijst ondersteunt deze activiteiten. Dit is een kanaal dat naast praktische aankondigingen van volgende bijeenkomsten ook beleidsteksten, evoluties ea. naar de doelgroep verspreidt. Voor de geabonneerden is dit vaak de enige manier om rechtstreeks op de hoogte te zijn van deze evoluties.

Het online platform <http://europeanavlaanderen.wikispaces.com/> bundelt de verslagen. De verslagen van het platform worden daar verzameld. Eerder waren er ook (actuele) projectomschrijvingen en informatie over de beheersstructuur van Europeana aanwezig. Momenteel is het niet duidelijk wat de meerwaarde van dit platform is en of het wel een bestaansrecht op zich heeft.

3.2. SWOT-analyse

Sterktes:

- Informatieverstrekking over Europese ontwikkelingen op het vlak van beleid en subsidiekanalen.
- Samenwerking op Vlaams (/Belgisch) niveau. Het overlegplatform brengt organisaties samen die actief zijn in projecten of met ideeën voor projecten zitten (en/of samen conferenties organiseren). Dit kan leiden tot nieuwe samenwerkingsverbanden. Het overlegplatform is een goed en unieke ontmoetingsplek met het oog op samenwerking.
- Het informele karakter van een nationale (lokale) overlegstructuur is belangrijk. Dit werkt drempelverlagend in die zin dat na presentaties er een open discussie kan volgen.
- De initiële bottom-up aanpak is een sterkte. De coördinatierol kan opgenomen worden door nationale aggregatoren, ministeries of andere instanties.
- Het overlegplatform houdt onder meer de vinger aan de pols over evoluties en projecten. De bijeenkomsten zijn goed; de conferenties zijn ook goede manieren om evoluties in de andere landsdelen ook in beeld te brengen.
- Het overlegplatform zet aan tot specifieke andere fora/activiteiten. De oprichting van de Gebruikersgroep Cultureel erfgoed en Auteursrecht is een rechtstreeks gevolg van de besproken zaken binnen het Overlegplatform. Auteursrecht bleek één van de voornaamste obstakels bij het toetreden tot Europeana (bv. omwille van DEA).
- Zelfde actoren/leden van het netwerk draaien al lang mee. Dit is goed want op die manier wordt de continuïteit gegarandeerd, kennen deze mensen de voorgeschiedenis van bepaalde projecten, events, beleidsbeslissingen, ...
- Discussies op een nationaal niveau zijn zinvoller en kwaliteitsvoller dan op globale Europeana-meetings, waar mondigheid in het Engels en lef belangrijke voorwaarden zijn.

Zwaktes:

- De relatie met Europeana. Het gevoel leeft dat Europeana op dit moment voornamelijk top down werkt en vaak geen rekening houdt met de (noden van de) contentproviders. Een informatiestroom bottom up is daardoor niet evident en ondermijnt deels de kracht/zeggingswaarde/betekenis van geleverde output
- De naam impliceert een bepaalde gerichtheid. Dit laat weinig ruimte tot flexibiliteit in achtergrond aanwezig, programma, ...
- Hoewel het platform een 'open mic' beleid voert, zijn dezelfde personen vaak aan het woord (oa omwille van betrokkenheid in diverse projecten). Bepaalde inzichten/meningen over besproken topics kunnen hierdoor te eenzijdig belicht worden.
- Huidige zoektocht naar zinvolheid van programma van de bijeenkomsten, wanneer EU projecten zich daar niet meteen toe lenen (soms kwestie van "hoe programma vol krijgen")
- Minder transparante communicatie. Het feit dat kennis over/van netwerk (wie is waar met wat bezig?), zowel van programma-actoren als leden platform, bij 1 persoon vervat zit.
- Zelfde actoren/leden van het netwerk draaien al lang mee. Dit is een zwakte want er zijn weinig nieuwe leden. Er is geen of een lage actieve instroom die kan leiden verfrissende inzichten.
- De mailinglist en het communicatieplatform (wiki) zijn verouderd.
- Weinig diverse profielen aanwezig op de bijeenkomsten (meestal technisch). De informatiedoorstroming binnen de organisatie - naar andere departementen, directie ... - is niet noodzakelijk gegarandeerd.
- Huidige lage zichtbaarheid / 'branding' (als je kijkt naar 'impact'). Wat is de concrete impact van het Overlegplatform?

Opportunities:

- Het delen van technische expertise over hoe data optimaal te maken voor ontsluiting (en data kwaliteit te verbeteren, cf. Europeana's recente nadruk hierop) kan eveneens een taak zijn van het overlegplatform. Europeana is hier een voorbeeld maar dergelijke deling gebeurt momenteel in geen enkel ander netwerk op Vlaamse of nationaal niveau.
- Het overlegplatform formuleert kritische standpunten die gedragen worden door een brede basis. Dit zowel inzake technische oplossingen als beleid (vertrekkende vanuit een balans tussen de belangen van innovatie en cultuur). Het is eveneens nodig om ook door Europa (Europese Commissie en

- Europeana), Unesco, ... genomen beslissingen kritisch te kunnen evalueren. Het overlegplatform stuurt officiële kanalen (vb. de Member State Expert Group maar ook OMCs, Unesco werkgroepen) aan.
- Het operationaliseren van samenwerking op internationaal niveau: Het overlegplatform zou via het Europeana taskforce rond local networks (met een duidelijk profiel voor de MSEG als officiële ankerpunten) in contact kunnen komen met een breder netwerk zodat er maximaal expertise uitgewisseld kan worden, partners gezocht voor nieuwe projecten of gelijkgezinden voor gezamenlijke problemen.
  - Input en reflectie van nationale netwerken kan er toe leiden dat de besluitvorming in functie van Europeana op een meer democratische manier gebeurt.
  - Het organiseren van de bijeenkomsten op roterende plaatsen (zoals nu al gebeurt), met nadruk op de hostende instelling. Soort intro, verwezenlijking, plannen, ... uit die instelling ikv scope Overlegplatform. Je kan daarbij in tweede instantie zelfs gaan denken over een roterend voorzitterschap ...
  - Het bekijken van andere werkvormen. Bv. het uitnodigen van een eerder 'high level' spreker (cf. Karin Nilsson komt niet naar een conferentie, maar naar een bijeenkomst van het overlegplatform)
  - Afstemming voor activiteiten met andere initiatieven (gelinkt aan open data, auteursrecht, ...)

Bedreigingen:

- Het veranderende financieringsschema van Europeana en andere grote digitaliseringsinitiatieven - al dan niet onder invloed van beslissingen van de Europese Commissie. Hierdoor verandert de rol van Europeana, de (financiële) opportuniteiten in projecten (en de huidige focus van het Overlegplatform).
- Wegvallen coördinerende instantie (Dept. CJSM) of facilitering van het platform maakt niet langer deel uit van de interesse/opdrachtsfeer van het Dept. CJSM.
- Weinig zinvol programma, verlies van 'momentum'
- Geen prioriteit/aandacht in instellingen voor deelname aan dergelijke organen (op basis beleidskeuze daar). Personeel kan/mag niet meer afgevaardigd worden naar de bijeenkomst
- Er is geen werving omdat een duidelijke mission statement ontbreekt, of niet up to date genoeg is.
- Te grote rebranding kan voor een afvalling in aantal aanwezigen of verwarring qua focus zorgen.
- Te weinig diversiteit in groep actieve bijdragers ('usual suspects') leidt tot visievorming die niet noodzakelijk even sterk door alle leden gedragen is.

Discussie

Via email werden er alvast enkele aanvullingen/opmerkingen aangereikt:

- <opportuniteit> het overlegplatform kan dienen als input (vanuit het veld, bottom up) voor Jef als huidig council member (en eventueel toekomstig verkozenen), en om de councilwerking terug te koppelen door Jef naar het overlegplatform.
- <opportuniteit> Het overlegplatform is nu duidelijk een expertenoverleg, terwijl een andere functie ook zou kunnen zijn om nieuwkomers in het veld in te leiden in Europeana en de meest prangende problematieken (auteursrecht etc).
- <opportuniteit> Kan de Vlaams/Nederlandse samenwerking geen rol spelen binnen het overlegplatform? In navolging van het [rapport waardeer samenwerking](#) de commissie Digitaal Erfgoed opgericht die in het najaar van 2015 aanbevelingen zal aanleveren. Zijn dit thema's waarbinnen Vlaams/Nederlands samengewerkt kan worden in de context van Europeana?

Andere punten uit de discussie:

- <zwakte> Het Europeana Vlaanderen Overlegplatform is geen nationaal platform, en Europeana spreekt graag met nationale instanties. Het is positief dat er ook federale partners betrokken zijn. Een open (informele) structuur helpt hier ongetwijfeld bij. De Franstalige Gemeenschap zou echter ook betrokken kunnen worden. (Talige aspecten spelen hier een rol in / binnen de MSEG wordt deze connectie wel gemaakt)
- <zwakte> Het Europeana Vlaanderen Overlegplatform is geen officieel kanaal dus de manier waarop Europ(ean)a met input rekening dient te houden is evenmin geofficialiseerd. Is het niet aan de Europeana Network (via de Network Coordinator) om deze input naar waarde te schatten?

- <sterkte> het informele karakter is goed om dingen te vertellen die er toe doen. Zo was in mei '14 bijvoorbeeld de presentatie zeer interessant over de problematiek in functie van de afhandeling van het DCA-project. Er moet ook ruimte zijn om 'negatieve' verhalen te brengen, omdat je daar als netwerk heel veel van leert.
- <oplossing> Alle informatie zou op één platform gebundeld kunnen worden. Basecamp is daarvoor één van de meest aanvaardbare alternatieven wat binnen een Europeana-context vaak gebruikt wordt (vb. Europeana Fashion, Europeana Network Council).
- <opportuniteit>. Het overlegplatform is een gelegenheid om de Europeana Council te helpen. Op die manier krijgt de input meer legitimiteit ook al gebeurt dit op een informele manier. De leden zitten daar niet vanuit een nationale representatie.. (het zou wel interessant zijn om met twee Belgische/Vlaamse leden in de Council te zetelen / er zijn nieuwe verkiezingen in de marge van de AGM in november).
- <opportuniteit> Europeana kan als tool gezien worden maar met een bredere doelstelling. De boodschap van openheid en strategische inbedding van digitale aspecten in organisaties is belangrijk(er). Hierdoor kom je op het terrein van Wikipedia, Open Knowledge Foundation, ... Er kan met dergelijke initiatieven samengewerkt worden en ze kunnen via het overlegplatform en platform krijgen.
- <opportuniteit/bedreiging> De focus op de technische component impliceert ook een 'vervolg'. Hoe ga je als organisatie verder? Hoe kan je daarvoor contacten leggen? Hoe kan je Europeana-datasets bevragen, er iets uit trekken en er een meerwaarde aan koppelen? Wat bv. met big data? Hoe kan je over collecties heen gaan zoeken? Een terugkoppeling is naar zaken die concreet opgestart worden is ook belangrijk
- <bedreiging> De projectmiddelen die eerder aan Europeana verbonden waren, zijn er niet meer. En het huidige budget (CEF-middelen) gaat naar Europeana met het doel om zichzelf in stand te houden. Daarnaast zijn er tal van andere alternatieven die betere diensten aanbieden (vb. Google Cultural Institute). Het komt er bijgevolg op aan om een meerwaarde te vinden waarom met Europeana in zee te gaan. Er zijn wel voorbeelden (vb via die API, of de tools die EuropeanaInside wilde ontwikkelen) maar dit is beperkt/project gebaseerd.
- Anderzijds leeft toch het idee dat een focus op Europeana zinvol blijft, doch dit mag niet exclusief zijn. Andere initiatieven (commercieel en publiek) kunnen via het overlegplatform ook een forum krijgen).
- <bedreiging> een te sterke focus op financieringsmechanismen (vb. de calls binnen Horizon2020) kan de interne concurrentie aanwakkeren.

Afspraak

Op basis van de bijgewerkte SWOT (zie bijlage) wordt er een oproep gelanceerd om mee te werken aan een actuele missie, inclusief doelstellingen en ondersteunende werkvormen voor het overlegplatform. Eens dit gefinaliseerd zal er een oproep gepubliceerd worden voor een (hernieuwing van) deelname, waarbij een nieuwe (en transparante) mailinglijst en digitale werkplaats (Basecamp) geactiveerd zullen worden.

Bijlage

<p>Sterktes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatieverstrekking Europese ontwikkelingen • Samenwerking op Vlaams/Belgisch niveau • Informeel karakter werkt drempelverlagend • Bottom-up aanpak (initieel) • Platform voor evoluties en projecten • Leidt tot specifieke activiteiten • Continuïteit • Zinnvolle discussies	<p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> • delen van technische expertise over datakwaliteit • 'starterskit' • formuleren van breed gedragen standpunten (zowel voor de overheid (MSEG, ...) als input voor de Europeana Council • operationalisering van internationale samenwerking • nationale reflectie leidt tot meer democratische besluitvorming binnen Europeana • roterende bijeenkomsten genereren visibiliteit • andere werkvormen • afstemming met andere initiatieven (functie van verbindend platform). • inbedding van topics binnen Vlaams/Nederlandse samenwerking (aanbeveling NTU commissie digitaal erfgoed) • verbeterde zichtbaarheid zorgt voor nieuwe interesse • het Europeana Network kan (via de Network Coordinator) de input van (informele) netwerken naar waarde schatten.
<p>Zwaktes</p> <ul style="list-style-type: none"> • relatie met Europeana • het niet nationale karakter • informeel karakter dus onofficiële standpunten • naamgeving? • mogelijk eenzijdige standpunten • zinvolheid van programma • minder transparante communicatie • zelfde actoren, weinig nieuwe leden • verouderde instrumenten • weinig diverse profielen • lage zichtbaarheid	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • het veranderende financieringsschema van Europeana • door een eenzijdige focus op financieringsmogelijkheden scherp je interne concurrentie aan. • andere (meer aantrekkelijke) manieren voor samenwerken (vb. Google Cultural Institute) • wegvallen van de coördinerende instantie • verlies van momentum • geen prioriteit binnen participerende instellingen • geen duidelijk mission statement • te abrupte rebranding • beperkte diversiteit in visievorming